

Alsónémedi Hírmondó

XXX. évfolyam 8. szám
2020. augusztus
ÜNNEPI SZÁM

Alsónémedi Nagyközség Önkormányzatának és Képviselő-testületének ingyenes tájékoztató és kulturális folyóirata

„Ó, Szent István dicsérettel, menny és földön tisztelttéssel.

De főképpen nálunk ma, mint hazánknak gyámola.

Kérünk, mint apostolunkat, és az első királyunkat,

Szent István, nézz mennyből le árva magyar népedre.”

Szent László király emlékezete (1046-1095)

„Idvez légy kegyelmes Szent László király! Magyarországnak édes oltalma...”

(Ének Szent László királyról. 1500 körül.)

Szent István ünnepén emlékezzünk meg a 925 éve elhunyt Szent Lászlóról, a magyarok egyik legszeretettebb királyáról. Ő volt az, aki Szent István eszméihez visszavezette az apostoli király halála után fékevesztett országot, ő volt az, aki szentté avattatta Istvánt, első királyunkat, fiát a tragikusan elhunyt Imre herceget és Gellértet, a pogánylázadásokban orvul meggyilkolt püspököt. Mindenben Szent Istvánt tekintette példaképének, a magyar nép áhítatos szeretete kísérte uralkodását, hitték, hogy negyven esztendő országpusztítás után benne István tért vissza népe megmentésére. Uralkodása sorsdöntő volt a magyar történelemben. Kiváló uralkodói képességével, vitézségével és életszentségével kivette a magyarságot a belső veszedelmek örvényéből, és megmentette a külső ellenségek halált és pusztulást hozó támadásaitól. Megerősítette Szent István törvényeit, megvédte és gyarapította hagyatékát.

Szent László az Árpád-házból származott nagy királyaink közül nemcsak a rettenthetetlen hős és a feddhetetlen keresztény lovag mintaképe, hanem korának egyik legtehetségesebb hadvezére volt. Az ő negyedszázados hadvezéri pályájának ragyogó hőstetteit nem egykorú hadműveleti okmányok, hanem legendák és krónikák hagyták az utókorra bizonyosággal, hogy Szent László a

katonai erényeiről híres magyarság egyik legkimagaslóbb katonai egyénisége. Gyönyörű haditetteit a népmondák természetesen a személyes katonai vitézség hangsúlyozásával örökítették meg.

László herceg gondos nevelésben részesült, a magasabb katonai tudományokban való gyakorlati oktatását édesatyja, a kiváló hadvezér I. Béla király személyesen irányította, még serdülő ifjú korában részt vehetett atyjának, a „bajnok” Béla királynak utolsó hadjáratában, melyet 1063-ban a németektől támogatott Salamon ellen vívott. Azt biztosan tudjuk, hogy 22 éves korában, 1068-ban az úzok (fekete kunok) felett aratott kerlési (cserhalmi) győzelmes ütközetben mint alvezér fontos szerepet játszott. A besenyőktől nyugat felé szorított, és új hazát kereső úzok Moldva felől főerejükkel a borgói hágón kisebb hadoszlopokkal valószínűleg a tölgyesi és gyimesi szoroson is Erdélybe törtek. Mitán a Felső-Maros és Szamos völgyén esztelen rablásba, kegyetlenkedésbe kezdtek, áttörték a meszesi (szilágysági) gyeput, és a Nyírségbe, Biharba az Érmellékre hatoltak. A katonai helyzet megítéléséhez tudnunk kell, hogy Nagy-Magyarország határterületei ekkor még gyéren lakottak voltak. A magyarság a honfoglalás harcainak elmúltával főleg az Alföldön telepedett meg, települései biztosítása céljából a környező hegységekből idevezető utat eltorlaszolta. Ezeket az erődítéseket pótló torlaszokat és akadályokat nevezték gyepűnek. E gyepűktől a határegységig terjedő, nagybárá erdőségektől borított lakatlan vidék alkotta a „gyepűelvét”. A keleti gyepűkön innen, a Tiszántúl a Marostól északra és Felső-Magyarországon Ungtól Trencsénig 15 vármegyére terjedt Géza és László hercegek birtoka, melynek székhelye Biharvár volt. A hercegekre hárult a keleti és az északi gyepű védelme. A támadás időpontjában csupán László herceg volt Biharváron. Valószínű, hogy Lászlótól eredt, az 1068. évi hadjárat terve, mely oda irányult, hogy Salamon a Duna mentéről, Géza herceg a Tisza mentétől hamarosan összeszedhető hadai (vármegyei zászlóaljai) Lászlónak bihari csapataival együtt Biharvárnál gyülekezzenek, s aztán innen a Berettyó vagy a Sebes-Körös völgyén át a Nyírségben garázdálkodó úzokat délre megkerülve, azoknak visszavonulási útját a meszesi gyepűnél (ami alatt Dész-Zilah környékét a Szamos völgyével együtt érthetjük) elvágják. A tervezett megkerülés sikerült. A magyar sereg talán 10-15 zászlóalj, a Berettyó -völgyén és a Szilágyságon át a Szamos völgyét a meszesi gyepűnél hamarabb érte el, mint a foglyokat és zsákmányt magával hurcoló, s ezért lassabban hátráló ellenség. Mikor az úzok neszt vették a magyar csapatok közeledtén, idejében elhagyták a Szamos völgyét, és a Lápos völgyén át iparkodtak kitérni. Erre a magyar had egyelőre Kolozsvár és Dész között fekvő Doboka várához vonult, hogy a fekete kunokra üthessen, ha azok innen a Szamos völgyébe térnek vissza. Ezek most a Lápos hegységen át Beszterce felé vettek irányt, de a hírszerzők által értesí-

Szent László szobra Nagyváradon

Szent László freskó, Székelyderzs

tett, és idejében üldözésre induló magyar sereg elővédje a mai Kerlésnél (Szolnok-Doboka és Beszterce megye határában) utolérte, és megállásra késztette az ellenséget. Másnap, mikor a magyar főcsapat is beérkezett, az úzok a kerlési meredek magaslaton foglalt állását átkarolólag megtámadta és elfoglalta. A döntő ütközetben László, az „erőskarú, oroszlán izmú, magas termetével más emberek felett kimagasló, gyönyörű ábrázatú” ifjú hős az első rohamban „a legerősebb pogányok közül egymaga négyet ölt le, az ötödiktől nyíllal nehéz sebet kapott, de azon helyt megölé.” A csatát követő üldözésben mentett meg László a kun által elrabolt magyar leányt, miután ezt a pogányt párviadalban legyőzte.

Az 1091. évi nagyarányú hadjáratában szétszórta Ákos kun vezér seregét, elszedte zsákmányát, s őt magát is levágta. Ekkor megismétlődik Szent Lászlónak korábbi hadjárataiból immár ismert megkerülő hadmozdulata, melyet döntő harcászati siker koronáz meg. Szent László minden háborújában feltűnnek azok a nagy gyorsasággal végzett hatalmas menetek, melyeket a magyar sereg végre hajtott: minden esetben azt látjuk, hogy király állapította meg vagy találta ki, az ellenség hadmozdulatait. Látjuk azt, hogy nagyszerű, megkerülő hadműveleteket alkalmaz, melyek az ellenség visszavonulási útjainak elvágását célozzák, és látjuk végül, hogy minden csatája döntő győzelemmel végződik. Aki ilyen nagyvonalú és merész haditervekkel dolgozik, és a csatavezetést is művészi módon tartja kezében, aki az ellenséggel szemben ily biztosra megy, az a szó szoros értelmében nagy hadvezér. Ez csak egyik oldala az ő kimagasló egyéniségének. Tökéletes volt még, mint rettenthetetlen hős, mint igazi király kegyes keresztény lovag és szent férfiú.

Szent László király uralkodói nagyságát bizonyítja a keleti gyepűhatár kitágítása, Erdély végleges beépítése az ország testébe. Alatta kezdődik az addig nyugati gyepük mentén őrködő, harcoló székelyek jó részének áttelepítése Biharba, majd innen fokozatosan a keleti határszélre, a Kárpátok világába. ezért van szükség a váradi püspökség alapítására és jövődő nyughelyének, a váradi székesegyháznak felépítésére. Ezért lett László király Erdély

patrónusa is. Ezért nem véletlen, hogy Székelyföldön oly sok Szent László ábrázolással találkozunk.

Szent László csatolta társországként Horvátországot hazánkhoz (1091), és alapította meg a zágrábi püspökséget és székegyházat Szent István magyar király tiszteletére.

A mindig győzelmes „Bátor László” lett a katonák védőszentje, nevének oltalma alatt vonultak a csatába, s ez volt a csatakiáltásuk: „Szent László, segíts!” 1684-ben, a törökök elleni felszabadító háború idején egy külföldi fültnú elbeszélése nyomán följegyezték, hogy a katonák a tábornoknál „fél óráig zenéltek és magyar víg dalokat mondtak Szent László tiszteletére, kinek épp aznap ünnepe volt”.

Vajon miben volt a varázsereje? Talán Prohászka Ottokár fogalmazta meg legkifejezőbbben: „A magyar eszmény Lászlóban lett kereszténnyé és szentté... A kereszténység ezentúl már nemzeti életté, a keresztény király a nemzet hősévé lett.” Így érezte és tudta az énekszerző is:

„Idvezlégy kegyelmes Szent László kerály!/
Magyarországnak édes oltalma,
Szent kerályok közt drágalátus gyöngy,
Csillagok között fényességes csillag!/
Szenháromságnak vagy te szolgálja,
Jézus Krisztusnak nyomdoka követi,
Te szent léleknek tiszta edénye,
Szűz Máriának választott vitéze.

Mai trianoni szorultságunkban ilyen egyéniségre volna szükségünk.

Bálint István János

Szent László freskó, Kakaslovnice

MEGHÍVÓ

Tisztelettel meghívjuk községünk lakosságát Szent István napi községi ünnepségünkre!

Helyszín: Szent István tér

Időpont: 2020. augusztus 20. 17 óra

Ünnepi beszédet mond:

Dr. Tüske Zoltán polgármester

15 óra:

A NYWYG Hagyományőrző Egyesület
íjászbemutatója
A Galagonya Kör kézművesfoglalkozása

17 óra:

Községi Ünnepség
„Benned él a magyarság”
Augusztus 20-i ünnepi műsor
Ünnepi beszéd
Az Újkenyér megszentelése
Kóstoló az országtortából

Megjelenésére számítunk!

Alsónémedi Nagyközség Önkormányzata

